

ביירות נגד טהרן: ביקור לאריג'אני והמאבק ההיסטורי של לבנון על ריבונותה

17.08.2025 | ד"ר יוסי מנשרוף

ביקור עלי לאריג'אני, המזכיר הנכנס של המועצה העליונה לביטחון לאומי באיראן, בבירות התבצע בשיא מתיחות בין איראן ללבנון. הביקור התקיים בזמן שבו לבנון נאבקה להשיב את ריבונותה, שאבדה למעשה לאיראן מאז הקמת חזבאללה בשנות השמונים. במשך שנים הייתה לבנון חסרת אונים מול השפעתה של טהראן וספגה את המחיר על היותה, למעשה, "מדינה בתוך המדינה" שהקים חזבאללה בחסות איראנית.

במשך עשרות שנים הייתה לבנון אזור השפעה מובהק של איראן. טהראן נהנתה מחולשת המדינה הלבנונית, ולבנון שימשה כר פעילות פורה עבור כוח קדס במשמרות המהפכה, שפועל במיוחד במדינות חסרות שלטון ריכוזי. אלא שבעקבות היחלשות חזבאללה בזירה הפנימית בלבנון בצל המפלה שספג מול ישראל, עוברת המדינה טלטלה עזה. מדינת לבנון קמה לתחייה, וראשיה, בדגש על הנשיא עון וראש הממשלה סלאם, מבקשים להוביל סדר פוליטי חדש שידחק את חזבאללה, אותו הם רואים כמקור עיקרי לבעיות הביטחוניות, המדיניות, הכלכליות והחברתיות שלה. במסגרת זו התקבלה ההחלטה ההיסטורית (5 באוגוסט) של ממשלת לבנון לפרק את חזבאללה מנשקו. המאמץ מובל בידי הנשיא עון, ראש הממשלה סלאם ושר החוץ רג'י, שאף החרים את ביקור לאריג'אני.

עון וסלאם הבהירו ללאריג'אני את שאט נפשם מהתערבותה הבוטה של טהראן בענייני הפנים של לבנון, ופרסמו זאת בתקשורת הלבנונית. עון הדגיש בפניו שמדינת לבנון נחושה להיות הריבון במדינה ומחה על ההצהרות האחרונות של שר החוץ האיראני עראקש'י, ועלי-אכבר ולאיטי, יועצו של ח'אמנאהאי, נגד פירוק חזבאללה מנשקו. סלאם הבהיר ללאריג'אני שלבנון אינה זקוקה לחזבאללה כדי לאלץ את ישראל לסגת מחמשת המוצבים בדרום, בניגוד לטענה האיראנית. הוא גם ציין שלבנון מחויבת ליישם את החלטתה באמצעות צבאה, ולפרק את חזבאללה מנשקו עד סוף שנת 2025.

אלא שהצהרות לאריג'אני, לאחר פגישתו עם יו"ר הפרלמנט ויו"ר אמ"ל, נביה ברי, הבהירו שאיראן לא תוותר בנקל על חזבאללה, הזרוע האסטרטגית שלה. למעשה, לאריג'אני אמר דבר והיפוכו. למול ההתערבות הבוטה של האיראנים בענייני לבנון מזה 43 שנה, הוא טען ש"איראן לא הציעה ללבנון תוכנית אלא ארה"ב", וקרא ללבנונים לדחות את ההתערבות האמריקאית בעניינם. הוא אף טען שארצו אינה מתערבת בקבלת ההחלטות בלבנון אך מאידך קרא ללבנון לבטל את התוכנית לפירוז חזבאללה, בטענה שארה"ב וישראל מנסות להשיג באמצעות לחץ מדיני את מה שלא הצליחו להשיג במלחמה.

הביקור שקיים אתמול הרמטכ"ל זמיר במוצבי צה"ל בדרום לבנון, והחיסול של יעד חזבאללה סמוך לבנת ג'בל, במקביל לביקור לאריג'אני, שיקף היטב את הצבת בה נתונה לבנון. מחד, ישראל, שמקדמת בעקביות אסטרטגיה השואפת למנוע מחזבאללה להשתקם. מאידך, איראן, שעדיין נהנית מהשפעה רבה בלבנון, באמצעות הארסנל הטילי שמחזיק עדיין חזבאללה, והתמיכה של רוב מוחץ מהעדה השיעית בחזבאללה. כך, בעוד שתומכי חזבאללה קבלו את פניו של לאריג'אני בשד"ת בירות באורז, באיראן דווחה התקשורת הרפורמיסטית שמתנגדי חזבאללה בזירה הפוליטית בלבנון שקלו בימים האחרונים לגרש את השגריר האיראני מבירות, אך חזרו בהם משהבינו שהצעד אינו מעשי.

הדחיקה מצד ממשל טראמפ במדינת לבנון לקדם את פירוז חזבאללה תופסת את הלבנונים בעמדה מורכבת במיוחד מול חזבאללה. כך, מצד אחד פועלת לבנון להצר את השפעת חזבאללה, כפי שהתבטאו בהדחתו הפתאומית (12 באוגוסט) של ראש מטה המודיעין מטעם צבא לבנון בדאחיה, מאהר רעד, המקורב לחזבאללה ולמעשה הינו קרוב משפחתו של ראש סיעת חזבאללה בפרלמנט, מוחמד רעד. מצד שני, המאבק נגד חזבאללה כבר מסב לצבא לבנון הרוגים, כפי שארע עם מותם (9 באוגוסט) של ששה חיילי צבא לבנון בעת שפינו תחמושת ממתקן של חזבאללה במחסן נשק של הארגון סמוך לגבול עם ישראל.

השאיפה של ממשל טראמפ לקצור הישגים משמעותיים בטווח הזמן המידי מול חזבאללה עלולה לפגוע בלבנון. כשהוא מגובה בתמיכה מרובה מצד העדה השיעית בלבנון, חזבאללה כבר עורך מפגני כוח ברחובות בימים האחרונים, ומאותת בבירור שלא יוותר על נשקו, בו הוא רואה את תמצית קיומו. ישראל אינה יכולה להסתפק במניעת שיקום חזבאללה, אלא צריכה לפעול לערעור מעמדו בקרב הבייס החברתי שלו, השיעים בלבנון. יש לגבש אסטרטגיה ארוכת טווח, במסגרתה תשקיע ארה"ב ביצירת רשת מתחרה למערך הדעווה של חזבאללה, ותתמוך במתנגדי הארגון מקרב השיעים בלבנון. כך ניתן לאתגר את המפעל האדיר שהקימה איראן, בדמות חזבאללה, שהעדה השיעית מהווה בסיס כוחו הפוליטי וספקית כוח האדם שלו. במקביל בטווח הזמן המידי, על ישראל וארה"ב להגביר את החנק הכלכלי נגד חזבאללה, כדי להקשות עליו לתחזק את מעמדו בעדה השיעית, ובשאיפה להקשות עליו לשלם משכורות למחבליו.